

Bilaga 1. Konsekvensutredning (HaV 2024-003466)

A. Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

1. Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Vätterns harrbestånd har under längre tid legat på en låg nivå och inte uppfyllt artens förvaltningsmål. Beståndet visar en fortsatt negativ utveckling och enligt senaste årens data är nivåerna historiskt låga, långt under de nivåer som bedöms vara långsiktigt hållbara för artens överlevnad. Nuvarande föreskrifter till skydd för harren i Vättern bedöms inte som tillräckliga. Följande bestämmelser föreslås införas för att skydda harrbeståndet i Vättern ytterligare och för att underlätta en återhämtning:

- **Förbud att fiska efter harr.** Eftersom läget för harren bedöms vara akut för artens fortsatta överlevnad i Vättern föreslås ett förbud att fiska harr under hela året i Vättern med tillrinnande vattendrag upp till första definitiva vandringshinder. Ett förbud mot att fiska harr förbättrar artens chanser att återhämta sig från dagens låga nivåer. Nuvarande bestämmelse om minimimått föreslås tas bort eftersom det blir verkningslöst när ett förbud mot att fiska harr införs.
- **Ändrad fredningstid i fredningsområdena.** Harren leker under våren och klimatmässiga variationerna mellan år har lett till att leken startar tidigare vissa år utanför gällande fredningstid (15 april-30 maj). Det har lett till att lekande harr vissa år inte varit fredad i början av sin lekperiod. Genom att ändra fredningstiden för harren till 15 mars-31 maj, kommer tiden vara mer anpassad till den tid harren leker idag.
- **Nya fredningsområden i sjön och tillrinnande vattendrag.** Idag är 13 av Vätterns totalt 150 vattendrag fredade från allt fiske under 15 april-30 maj. Ytterligare 10 vattendrag och två områden ute i sjön föreslås läggas till som fredningsområden för att skydda harren under lekperioden samt för att underlätta för artens återhämtning. Ytterligare fyra områden föreslås omfattas då åtgärder har genomförts (utsättningar och/eller restaurering för att förbättra möjligheterna för lek) eller att lokalt bestånd behöver skydd.
- **Revidering av befintliga fredningsområden för harr i Vättern.** När nya fredningsområden införs enligt ny standard (koordinatsatta) så görs även befintliga fredningsområden om till ny standard. Det görs för att få en enhetlig typ av regelytor för de fredningsområden som finns för harr i Vättern.

2. Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Läget för harren i Vättern är så pass akut att alternativet att inte införa de föreslagna bestämmelserna innebär att harrens möjlighet till återhämtning i Vättern försvagas och beståndet riskerar därmed att slås ut.

3. Beskrivning av de olika alternativ om finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

Alternativet att enbart införa ett förbud att fiska harr i Vättern har beaktats. Det anses dock inte ge ett tillräckligt skydd för arten under perioden då den fortplantar sig. Om allt fiske förbjuds under den perioden och i de områdena där harr observerats under lek, i områden som restaurerats för lek eller där arten har stödutsatts bedöms det ge det extra skydd som arten behöver.

Alternativet att enbart freda harren i de vattendrag eller områden där den har observerats under lek har beaktats. Då riktade åtgärder och insatser gjorts för harr i andra vattendrag eller områden bedöms det nödvändigt att även inkludera dessa områden.

Alternativet att enbart tidigarelägga nuvarande fredningstid ger inte det önskade skyddet eftersom årsvariationen för lek idag är stor. Vissa år startar harrens lek tidigare och vissa år senare. Årsvariationen anses kunna öka i framtiden som en effekt av ökad frekvens av extremväder på grund av klimatförändringarna.

Alternativet att inte revidera de 13 befintliga fredningsområden till ny standard (koordinatsatta) utan behålla nuvarande utformning av områdena har beaktats men ger oenhetliga fredningsområden och bedöms göra reglerna svårare att ta till sig för de som ska följa dem.

4. Beskrivning av det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

Alternativet att ha kvar befintliga fredningsområden, utöka antal fredningsområden och samtidigt införa ett förbud mot allt fiske i fredningsområden under fredningstid bedöms det ge det extra skydd som arten behöver.

Alternativet att även inkludera vattenområden där riktade åtgärder och insatser har gjorts för harr och inte enbart där harr observerats under lek bedöms nödvändigt för artens möjlighet till fortlevnad och återhämtning.

Alternativet att utöka fredningstiden bedöms lämpligast eftersom årsvariationen bedöms öka i framtiden.

Alternativet att göra om alla befintliga fredningsområden i vattendragens mynningar till samma form som de nya fredningsområdena bedöms lämpligast för att få en enhetlig utformning av dessa regelytor i Vättern.

B. Förslagets relation till EU-rätten

1. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagna regleringar bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU och de krav som ställs inom den gemensamma fiskeripolitiken. Regleringarna berör fiske i sötvattensområde och sker inom det nationella handlingsutrymmet.

C. Rättsliga grunder

1. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Havs- och vattenmyndigheten har enligt 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen bl.a. bemyndigande att meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar fisket med avseende på vilken fisk som får fångas och fiske inom vissa områden.

D. Analys av förslagets konsekvenser

1. Beskrivning av de övergripande konsekvenserna

Det bedrivs inget yrkesfiske efter harr i Vättern. Däremot får förbudet att fiska harr i Vättern konsekvenser för yrkesfisket på så sätt att de behöver återutsätta harr som de får som bifångst vid fiske efter andra arter.

Harren är föremål för fritidsfiskeintresse, även om fisket minskat eller slutat i takt med beståndsnedgången. De föreslagna föreskriftsändringarna får konsekvenser för det fritidsfiske som fortfarande sker på så sätt att riktat fiske efter harr i Vättern inte längre är tillåtet. Eventuell bifångst av harr behöver därför återutsättas. Dessutom kan inget fritidsfiske ske i de tillkommande fredningsområdena under fredningstiden 15 mars–31 maj.

De föreslagna bestämmelserna avseende nya fredningsområden och ändrade fredningstider i Vättern påverkar samtliga fiskare som fiskar i fredningsområdena.

2. Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för

a. Staten

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för staten.

b. Kommuner

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för kommuner.

c. Regioner

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för regioner.

d. Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företag.

e. Andra enskilda

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för enskilda då fisket efter harr har minskat kraftigt till följd av beståndsnedgången, områdena är relativt små och fiske efter andra arter kan bedrivas utanför områdena.

3. Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1

Förslagen riktar sig mot fritidsfisket. Förbud att fiska harr innebär att ett riktat fiske efter harr inte är möjligt. Traditionellt riktat fiske efter harr med lodutter berörs av förbudet men sker i liten omfattning. De provfisken som idag utförs genom metoden flugutter för att öka kunskapen om beståndets status kan fortsätta, men då krävs dispens från länsstyrelsen.

Föreslagna fredningsområden medför att fiske inte kan ske i områdena 15 mars–31 maj. Bedömningen är att fritidsfisket efter harr idag är mycket begränsat. Fiske efter andra arter kan förekomma i föreslagna fredningsområden men sker troligtvis i liten omfattning. Därför bedöms föreslagna bestämmelser varken få negativa eller positiva kostnadsmässiga konsekvenser.

Även om det är svårt att bedöma kostnadsmässiga konsekvenser så finns i Tabergsås och Munksjön fiskevårdsområdesföreningar som direkt påverkas av de nya fredningsområdena i området där inget fiske mellan 15 mars–31 maj blir tillåtet. Fiske efter öring i Tabergsås förekommer under tiden som fredning föreslås. Idag är flugfiske tillåtet 15 april–15 september i Tabergsås och begränsas ytterligare i och med nytt fredningsområde och fredningstid. I Munksjön kommer en relativt liten del av sjön ingå i fredningsområdet (Tabergsåns mynning) och totalt registreras några hundratal fiskekort i sjön årligen. Fisket i Munksjön riktas främst mot gädda och abborre och detta fiske kan fortsätta bedrivas i övriga delar av sjön.

4. Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

De begränsningar som föreslås följer av harrens livscykel, behov av skydd under den känsliga lekperioden och till de områden som är viktigast för återuppbyggnaden av beståndet. Genom att endast skydda dessa områden så begränsas inte övrigt fiske mer än vad som är nödvändigt.

5. Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Havs- och vattenmyndighetens föreslår att de nya bestämmelserna träder i kraft den 15 mars 2025. Tiden för ikraftträdande motiveras av att det så långt som möjligt är viktigt att skydda harr i anslutning till 2025 års lek i Vättern och dess vattendrag.

När Havs- och vattenmyndigheten har fattat beslut om de föreslagna föreskrifterna kommer information ges via Havs- och vattenmyndighetens och Länsstyrelsen i Jönköping, Västra Götaland, Örebro och Östergötlands respektive hemsidor samt genom eventuellt pressmeddelande. Information kommer ges på webbsidan SvenskaFiskeregler.se.

6. Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Länsstyrelsen genomför standardiserade provfisken genom metoden flugutter och genom lekfiskräkning. Mot bakgrund av dessa undersökningar kommer förslaget utvärderas löpande.

E. Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.

F. Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Sofia Brockmark, fiskeregleringsenheten, tfn. 010-698 65 81, email
sofia.brockmark@havochvatten.se